

Täljtekniker

Några idéer kring att lära ut "Täljning".

De gånger jag nu lärt andra att tälja, har jag förstått att det i allmänhet räcker med följande grepp. Jag tror att det är bra att vi lär ut dessa grepp som grund för att sedan fortsätta med flera och svårare.

Jag har alltid börjat med att berätta om knivens delar, material, slipningens betydelse (raka slipfaser, eggvinkel 20-25 grader), skillnad mellan slipning på en kniv att använda till trä och slipning på en jaktkniv eller kökskniv, hur man räcker över en kniv till någon annan mm.

Använd helst färskt virke, 3-4 cm i diameter. Al, björk och asp är utmärkt. Undvik rönn och hägg som är mycket hårda även färska! Längden bör vara ca 40 cm, hellre längre än kortare.

Se till att det alltid finns förbandsmaterial och att alla vet var det finns!

1. Ryska greppet

Kniven hålles ganska löst i handen, handloven vilar mot knäskålen och den andra handen drar arbetsstycket.

Fördelar: lätt att hålla kniven, litet riskområde genom att kniven är stilla, det är lätt att se att kniven skär även i sidled när bladet får röra sig lite. Lätt och säkert att lära barn.

2. Bussgreppet

Handflatan uppåt, kniven lägges i handen med bladet utåt, eggen vänd mot tummen, slut fingrarna om skaftet. Arbetsstycket i andra handen, greppat som ett "brännbollsträ". Arbetsstycke och kniv möts framför bröstet, utan att vrida knivhanden. Kniven läggs an mot arbetsstyckets översida. Armbågarna intill bröstkorgen. Båda händerna skall dragas från varandra utan att armbågarna dras ut. Kan liknas vid att hålla ett kraftigt gummiband med båda händerna som skall spännas över bröstkorgen.

Fördelar: litet riskområde i och med att armarna bromsar rörelsen, mycket god kontroll över kniv och arbetsstycke, arbetet sker nära ansiktet och man ser bra vad man gör. Jag har kallat det bussgreppet därför att man skulle kunna sitta tätt tillsammans i baksoffan på bussen och tälja utan risk.

3. Backhand

Handflatan uppåt, kniven med spetsen åt lillfingersidan, eggen vänd bort från kroppen, slut fingrarna om skaftet. Tälj med rak arm, armbågen "låst", låt kraften komma ända från axeln.

Fördelar: Kan avverka kraftigt med god kontroll, lätt att stanna kniven, hela armen håller emot.

4. Tälja mot bröstet

Armarna och armbågarna skall hållas mot bröstkorgen, rörlig handled. Håll arbetsstycket stött mot bröstet, hållhanden bakom kniven.

Fördelar: Mycket god kontroll över kniven, lätt att hjälpa till med andra handens fingrar. Bra grepp för att skära små detaljer.

5. Saxgreppet

Tälja mottummen. Kniven ganska långt ut mot fingrarna, eggen vänd mot tummen. Tänk på att knivhandens tumme hålls på "baksidan" av arbetsstycket eller under kanten så att den inte skadas! Bra när man skall tälja i änden på ett ämne.

6. Gravyrgreppet.

Kniven hålls i pennfattning med bladet mellan pek- och långfinger, låt ca en centimeter av knivspetsen sticka ut. Eggen vänd utåt, mellan fingrarna. Tryck med andra handens tumnagel mot knivspetsens rygg. Skär först åt ena hållet, vänd sedan arbetsstycket och skär samma skåra igen – resultatet blir en v-formad skåra. Rita gärna mönstret innan. Skär alltid bortåt!

Fördelar: Mycket god kontroll över handen som inte kan "fara iväg" i och med pennfattningen och att kraften kommer helt från den andra handen!

Det är alltid bra att utnyttja andra handens fingrar till att trycka mot knivryggen!